

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษา

การศึกษา เรื่อง ความคิดเห็นและความต้องการของผู้สูงอายุต่อการเรียนคอมพิวเตอร์ : กรณีศึกษาสมาชิกชมรมผู้สูงอายุเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อการเรียนคอมพิวเตอร์ เพื่อศึกษาความต้องการของผู้สูงอายุต่อการเรียนรู้เกี่ยวกับโปรแกรมหลักสูตรคอมพิวเตอร์ เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะของผู้สูงอายุต่อการจัดบริการการเรียนคอมพิวเตอร์สำหรับผู้สูงอายุ ตลอดจนการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุกับความคิดเห็นและความต้องการของผู้สูงอายุต่อการเรียนคอมพิวเตอร์

ในส่วนของการศึกษาได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการศึกษา โดยก่อนที่จะนำไปใช้ได้นำไปทำการทดสอบ (Pre-test) และนำมาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้ง เมื่อดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว จึงนำไปเก็บรวบรวมจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 289 ราย สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลได้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ในการประมวลข้อมูลแสดง จำนวน ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่า t-test และ One-Way ANOVA โดยมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ผลการศึกษาค้นพบครอบคลุมถึงประเด็นหลักๆ คือ ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง โดยแต่ละประเด็นจะนำเสนอผลการศึกษาโดยสรุปภาพรวม และอภิปรายผลตามลำดับ ดังนี้

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ พบว่าเพศหญิง ร้อยละ 68.5 เพศชาย ร้อยละ 31.5 มีอายุระหว่าง 60-64 ปี ร้อยละ 37.7 การศึกษาระดับประถมศึกษามากที่สุด ร้อยละ 47.8 ในด้านอาชีพปัจจุบันพบว่าไม่ได้ประกอบอาชีพ (พ่อบ้าน/แม่บ้าน) ร้อยละ 62.3 รายได้ในปัจจุบันต่อเดือนพบมากที่สุด โดยมีรายได้ต่ำกว่า 1,000 บาท ร้อยละ 59.2 สถานภาพสมรส ร้อยละ 55.0 และลักษณะการอยู่อาศัย ได้อาศัยอยู่กับบุตรมากที่สุด ร้อยละ 67.8

ผลการศึกษาด้านความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อการเรียนคอมพิวเตอร์ ซึ่งผู้ศึกษาได้กำหนดไว้ 3 ด้าน คือ ความคิดเห็นด้านหลักการเรียนรู้ของผู้สูงอายุ ความคิดเห็นด้านประโยชน์การใช้คอมพิวเตอร์ ความคิดเห็นด้านปัจจัยส่งเสริมการเรียนคอมพิวเตอร์ พบว่า

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นด้านหลักการเรียนรู้ของผู้สูงอายุในระดับมาก คือ ความคิดเห็นว่าการเรียนวิธีการใช้งานคอมพิวเตอร์เป็นช่องทาง ในการรู้เท่าทันเทคโนโลยีสมัยใหม่ รองลงมา พบความคิดเห็นของผู้สูงอายุว่าการใช้คอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือสำคัญ

ในการเชื่อมต่อผู้สูงอายุเข้ากับโลกอินเทอร์เน็ตข้อมูลข่าวสาร และยังพบว่าผู้สูงอายุมีความคิดเห็นเกี่ยวกับผู้สูงอายุเองมีศักยภาพสามารถเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

ในส่วนความคิดเห็นด้านประโยชน์การใช้คอมพิวเตอร์ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในระดับมาก คือ ความคิดเห็นว่าในปัจจุบันการสื่อสารที่รวดเร็วและชัดเจนที่สุด คือ การรับ-ส่งอีเมล รองลงมาคิดว่าคอมพิวเตอร์สามารถเป็นสื่อกลางสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุตรหลานกับตัวผู้สูงอายุเอง ความคิดเห็นในเรื่องคอมพิวเตอร์สามารถคัดลอกเอกสาร จัดเก็บเอกสาร โดยนำกลับมาใช้ใหม่ได้

ผู้สูงอายุมีความคิดเห็นที่เห็นว่าผู้สูงอายุที่เรียนรู้คอมพิวเตอร์แล้วสามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารได้ คิดว่าคอมพิวเตอร์เป็นสิ่งที่ช่วยให้ผู้สูงอายุ ไม่ปล่อยเวลาให้ผ่านไปโดยเปล่าประโยชน์ ทำให้ระดับคุณภาพชีวิตดีขึ้น เห็นว่าคอมพิวเตอร์เป็นสื่อกลางในการสร้างสังคมใหม่ให้ผู้สูงอายุ ด้วยการได้พบเพื่อนใหม่ๆ คิดว่ากลุ่มผู้สูงอายุยังมีความสามารถใช้งานคอมพิวเตอร์ได้ และเห็นว่าคอมพิวเตอร์เป็นเครื่องบันเทิง และคลายเครียดสำหรับผู้สูงอายุ

ในด้านด้านปัจจัยส่งเสริมการเรียนรู้คอมพิวเตอร์ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในระดับมาก คือ ผู้สูงอายุมีความคิดเห็นว่าการเรียนคอมพิวเตอร์กับบุตรหลานเป็นปัจจัยส่งเสริมให้ง่ายต่อการเข้าใจ โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย รองลงมามีความคิดเห็นว่าการเรียนคอมพิวเตอร์กับสถาบันอุดมศึกษา เช่น ในมหาวิทยาลัย จะดีกว่าเรียนที่อื่นๆ ในระดับปานกลาง และความคิดเห็นในเรื่องการเรียนคอมพิวเตอร์กับบริษัท/ สถาบัน/ องค์กรที่เปิดสอน โดยเสียค่าใช้จ่ายในระดับปานกลาง

ผลการศึกษาด้านความต้องการของผู้สูงอายุต่อการเรียนรู้เกี่ยวกับโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ซึ่งผู้ศึกษาได้กำหนดไว้ 3 ด้าน คือ ความต้องการด้านผู้สอนคอมพิวเตอร์ ความต้องการด้านสถานที่เรียนรู้คอมพิวเตอร์ และความต้องการด้านหลักสูตรการเรียนคอมพิวเตอร์ พบว่า

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความต้องการด้านผู้สอนคอมพิวเตอร์ในระดับมาก คือ ความต้องการผู้สอนที่มีความอดทนต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้สูงอายุ รองลงมา ความต้องการผู้สอนคอมพิวเตอร์ที่ มีความรู้เรื่องคอมพิวเตอร์เป็นอย่างดี และมีความต้องการด้านผู้สอนที่มีความเข้าใจในข้อจำกัดของผู้สูงอายุ

ในส่วนความต้องการด้านสถานที่เรียนรู้คอมพิวเตอร์ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความต้องการในระดับมาก คือ ความต้องการเรียนรู้ที่ชุมชนเปิดการสอนคอมพิวเตอร์ที่อยู่ใกล้บ้าน รองลงมามีความต้องการเรียนรู้ที่บ้าน กลุ่มตัวอย่างมีระดับความต้องการในระดับปานกลาง คือ ต้องการเรียนรู้ที่โรงเรียนเปิดการสอนคอมพิวเตอร์ และกลุ่มตัวอย่างมีระดับความต้องการในระดับน้อย

คือ ต้องการเรียนรู้ที่มหาวิทยาลัยเปิดการสอนคอมพิวเตอร์ และมีความต้องการเรียนรู้ที่บริษัทเอกชนเปิดการสอนคอมพิวเตอร์

ในด้านความต้องการด้านหลักสูตรการเรียนคอมพิวเตอร์ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความต้องการในระดับมาก คือ ความต้องการเพื่อให้รู้จักวิธีการใช้คอมพิวเตอร์เบื้องต้น รองลงมาต้องการเพื่อให้มีความชำนาญในการใช้อุปกรณ์ของคอมพิวเตอร์ เช่น แป้นพิมพ์ มีความต้องการเพื่อให้รู้วิธีการเปิดและปิดเครื่องคอมพิวเตอร์ ต้องการเพื่อให้รู้วิธีการเปิดและปิดเครื่องคอมพิวเตอร์ มีความต้องการเพื่อให้รู้จักกับอุปกรณ์และสิ่งจำเป็นสำหรับการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต มีความต้องการพื้นฐานเกี่ยวกับอินเทอร์เน็ต ต้องการท่องเว็บเบื้องต้น มีความต้องการ รู้แหล่งการให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และต้องการทราบถึงบริการต่างๆ บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการในระดับปานกลาง คือ ความต้องการเพื่อให้รู้จักส่วนประกอบและหลักการทำงานของคอมพิวเตอร์

สำหรับการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพปัจจุบัน รายได้ในปัจจุบันต่อเดือน สถานภาพสมรส และลักษณะการอยู่อาศัย มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อการเรียนคอมพิวเตอร์ พบว่าคุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่างมีความสัมพันธ์ทั้งด้านความคิดเห็นด้านหลักการเรียนรู้ของผู้สูงอายุ ความคิดเห็นด้านประโยชน์การใช้คอมพิวเตอร์ และความคิดเห็นด้านปัจจัยส่งเสริมการเรียนคอมพิวเตอร์ แต่จะมีคุณลักษณะของการศึกษาที่สูงกว่าปริญญาตรี จะมีความสัมพันธ์เกี่ยวกับความคิดเห็นให้ความสำคัญต่อการเรียนคอมพิวเตอร์ มากกว่าผู้จบการศึกษาดังแต่ปริญญาตรีลงไป และคุณลักษณะรายได้ในปัจจุบันต่อเดือน ตั้งแต่ 50,000 บาทขึ้นไป จะมีความสัมพันธ์เกี่ยวกับความคิดเห็นให้ความสำคัญต่อการเรียนคอมพิวเตอร์ มากกว่าผู้ที่มีรายได้น้อยกว่า 50,000 บาทลงมา

ในส่วนความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพปัจจุบัน รายได้ในปัจจุบันต่อเดือน สถานภาพสมรส และลักษณะการอยู่อาศัย มีความสัมพันธ์กับความต้องการของผู้สูงอายุต่อการเรียนรู้เกี่ยวกับโปรแกรมคอมพิวเตอร์ พบว่าคุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่างมีความสัมพันธ์ทั้งด้านความต้องการด้านผู้สอนคอมพิวเตอร์ ความต้องการด้านสถานที่เรียนรู้คอมพิวเตอร์ และความต้องการด้านหลักสูตรการเรียนคอมพิวเตอร์ แต่จะมีคุณลักษณะของการศึกษาที่สูงกว่าปริญญาตรี จะมีความสัมพันธ์เกี่ยวกับความต้องการให้ความสำคัญต่อโปรแกรมคอมพิวเตอร์ มากกว่าผู้จบการศึกษาดังแต่ปริญญาตรีลงไป และคุณลักษณะรายได้ในปัจจุบันต่อเดือน ตั้งแต่ 50,000 บาทขึ้นไป จะมีความสัมพันธ์เกี่ยวกับความต้องการให้ความสำคัญต่อโปรแกรมคอมพิวเตอร์ มากกว่าผู้ที่มีรายได้น้อยกว่า 50,000 บาทลงมา

ข้อเสนอแนะ

การศึกษา เรื่อง ความคิดเห็นและความต้องการของผู้สูงอายุต่อการเรียนคอมพิวเตอร์ : กรณีศึกษาสมาชิกชมรมผู้สูงอายุเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร

เนื่องจาก สมาชิกชมรมผู้สูงอายุที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นและความต้องการของผู้สูงอายุต่อการเรียนคอมพิวเตอร์ ในระดับมาก จึงเห็นได้ว่าผู้สูงอายุในปัจจุบันมีความอยากรเรียนรู้ และอยากใช้คอมพิวเตอร์ซึ่งเป็นเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์สมัยใหม่ อีกทั้งยังเป็นช่องทางในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นและเกิดประโยชน์ในการดำเนินชีวิต ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะดังนี้

ระดับนโยบาย

1. หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาเครือข่าย และคณะกรรมการระดับชาติที่มีหน้าที่กำหนดนโยบายส่งเสริมศักยภาพผู้สูงอายุ ควรมีการบูรณาการร่วมมือกันกำหนดนโยบายส่งเสริมการเรียนการสอนคอมพิวเตอร์ให้กับผู้สูงอายุ
2. หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาเครือข่ายที่มีหน้าที่กำหนดนโยบายส่งเสริมศักยภาพการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้สูงอายุต่อการเรียนคอมพิวเตอร์ ต้องทำให้เป็นนโยบายที่สำคัญเป็นอันดับต้นๆ
3. ผู้กำหนดนโยบายควรเห็นความสำคัญของผู้สูงอายุเกี่ยวกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต
4. ระดับนโยบายต้องคำนึงถึงข้อจำกัดของผู้สูงอายุเกี่ยวกับ ข้อจำกัดเรื่องสุขภาพ ความเสื่อมของร่างกาย ความเสื่อมของสมอง การได้ยินลดลง ตลอดจนสุขภาพของสายตาที่ไม่ดี
5. การกำหนดนโยบาย จึงต้องคำนึงถึง การมีรายได้ลดลงของผู้สูงอายุ สมควรสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์เครื่องคอมพิวเตอร์ที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ และการเรียนรู้การใช้คอมพิวเตอร์โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

ระดับปฏิบัติ

1. หน่วยงานผู้ให้บริการการเรียนรู้ด้านคอมพิวเตอร์กับผู้สูงอายุ ควรมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง
2. ควรมีการกระตุ้นผู้สูงอายุให้เห็นความสำคัญ ให้เกิดความอยากรู้อยากเห็นข้อมูลข่าวสารทางอินเทอร์เน็ต

3. การจัดหาผู้ที่ทำการสอนผู้สูงอายุ ต้องเป็นผู้ใจเย็น มีความรู้
4. ใช้ภาษาสอนที่ผู้สูงอายุเข้าใจง่าย ความสำคัญของหลักสูตรคอมพิวเตอร์ควรจัดความยากและง่ายของหลักสูตรให้ตรงกับกลุ่มความรู้ของผู้สูงอายุ
5. สถานที่การเรียนการสอน ควรเปิดดำเนินการในชุมชนที่ใกล้บ้านผู้สูงอายุ เนื่องจากผู้สูงอายุมีข้อจำกัดความเสื่อมของร่างกาย
6. เวลาการเรียนการสอนสมควรที่จะเป็นวันเสาร์และวันอาทิตย์

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

จากการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะกลุ่มตัวอย่างสมาชิกชมรมผู้สูงอายุเขตบางขุนเทียน ดังนั้น ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไปดังนี้

1. ควรมีการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างขยายไปชมรมผู้สูงอายุจากสำนักงานเขตอื่น เพื่อหาผลลัพธ์ และผลกระทบแก่ผู้สูงอายุ
2. ควรมีการศึกษาวิจัยพัฒนาการเรียนรู้ออมพิวเตอร์ในผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง
3. สมควรมีการติดตามและประเมินผล การเรียนการสอน การนำคอมพิวเตอร์ไปใช้งานของผู้สูงอายุ จนสามารถเกิดประโยชน์สูงสุด